

Handleiding Catechisatiemethode Leer mij

15-17 jaar – deel 1

Versie 2018-2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De enige troost: Eigendom van Christus	5
2 Kennis van de ellende: Schuldig tegenover God	8
3 De orde van het heil: uitverkiezing	10
4 De orde van het heil: Roeping	13
5 De orde van het heil: Wedergeboorte	14
6 De orde van het heil: Rechvaardiging	15
7 De orde van het heil: Heiliging	17
8 De orde van het heil: Heerlijkmaking	19
9 Het geloof: De Drie-eenheid	20
10 Het geloof: God als Vader en Schepper	24
11 Het geloof: Christus en de christen	27
12 Het geloof: Eniggeboren Zoon en aangenomen kinderen	30
13 Het geloof: Christus' lijden	32
14 Het geloof: Dood en opstanding	34
15 Het geloof: Het Hoofd van de Kerk	36
16 Het geloof: Het definitieve oordeel	38

Inleiding

HHJO

Voor u ligt een handleidingdeel van de HHJO catechisatiemethode 'Leer mij'. Deze catechisatiemethode is ontstaan vanuit de behoefte aan een goede, didactisch verantwoorde en Schriftgetrouwe catechisatiemethode, die bruikbaar is binnen de breedte van de Hersteld Hervormde Kerk. Vanuit de betrokkenheid op de jeugd van onze kerk en de gevoelde noodzaak om helder en Bijbelgetrouw catecheseonderwijs aan hen te geven, heeft de HHJO het initiatief genomen om een nieuwe catechesemethode te laten ontwikkelen.

Het uitgangspunt van deze methode is de Heidelbergse Catechismus. Aan de hand van de drieslag geloof, gebod en gebed, die ook in de Heidelbergse Catechismus gehanteerd wordt, wordt in deze methode de geloofsleer behandeld. Voor een optimaal leerrendement is ervoor gekozen om de drieslag geloof, gebod en gebod elke drie jaar te herhalen. In de eerste drie jaar wordt de basis gelegd. De volgende cycli van drie jaar brengen verdieping aan.

Catechese richt zich op alle jongeren. Hier vallen ook de jongeren onder, die moeilijk leren. Bij het schrijven deze methode is ervoor gekozen om te schrijven op VMBO-niveau. Hiermee is deze methode toegankelijk voor de meeste catechisanten. Waar nodig kan de catecheet in zijn uitleg nog eenvoudiger uitleggen of juist verdieping aanbrenge, al naar gelang de behoefte van de groep die hij voor zich heeft.

Leerdoelen

Elk hoofdstuk in het werkboekje begint met de leerdoelen van dit hoofdstuk. Deze leerdoelen bepalen de focus van de les. In deze handleiding zijn bij elk hoofdstuk vragen opgenomen die na afloop van de catechisatieles gesteld kunnen worden om te toetsen in hoeverre de leerdoelen van de les behaald zijn.

De leerdoelen zijn op hoofd-, hart- en handenniveau geformuleerd:

- Het leerdoel op hoofdniveau gaat om kennis. Wat moet een jongere *weten* na deze catechisatieles?
- Het leerdoel op hartniveau gaat om geïnternaliseerde kennis. Wat moet een jongere zich na deze catechisatieles *beseffen*?
- Het leerdoel op handenniveau gaat om praktische kennis. Wat moet een jongere *kunnen* met de informatie die hij vanuit deze catechisatieles aangereikt gekregen heeft?

Door leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau te definiëren proberen we de geloofsleer zo dicht mogelijk bij de catechisant te brengen. Deze methode wil niet alleen bereiken dat er kennis in de hoofden van jongeren komt, maar wil hen ook aan het nadenken zetten over de betekenis voor hun eigen hart en leven. Met als doel dat zij de verkregen kennis ook in hun dagelijks leven gebruiken.

Het formuleren van leerdoelen op hoofd-, hart- en handenniveau kan de indruk van maakbaarheid wekken. Dat is heel nadrukkelijk niet de bedoeling. Ten diepste worden alleen het hoofd, het hart en de handen bereikt, wanneer de Heilige Geest in de catechisant werkt en zijn of haar hart vernieuwt. In de catechese zijn we diep afhankelijk van Zijn werk. Tegelijkertijd mogen we in de hoop op en de verwachting van Zijn werk de middelen gebruiken om het hoofd, het hart en de handen van de catechisant te bereiken.

Leeropdracht

Elk hoofdstuk kent twee leeropdrachten. De ene leeropdracht betreft een vraag en antwoord uit de Heidelbergse Catechismus. De moeilijke woorden staan naast de vraag en het antwoord. De andere leeropdracht betreft een Bijbeltekst. Het is aan de catecheet om te kiezen welke leeropdracht hij laat leren. Hierbij kan het niveau van de groep meegewogen worden.

Catecheten die catechisanten graag vragen laten maken als huiswerk, kunnen daarvoor de verwerkingsvragen gebruiken die bij elk hoofdstuk zijn toegevoegd. Dit geeft de mogelijkheid om te toetsen of de catechisanten de stof van afgelopen week goed begrepen hebben en waar nodig kunnen onduidelijke punten nog verder uitgelegd worden. Het is ook mogelijk om de verwerkingsvragen in de catechisatieles te behandelen.

Reageren

Er is bewust gekozen om de handleiding bij deze catechesemethode digitaal aan te bieden. Dit biedt de mogelijkheid om de handleiding uit te breiden en te verbeteren. Heeft u een goede aanvulling op de handleiding, bijvoorbeeld een goed voorbeeld, een verwerkingsopdracht, een verhaal, een literatuurtip, of iets anders? Laat het ons weten, zodat wij dit mee kunnen nemen wanneer de handleiding bijgewerkt wordt. U kunt uw reactie sturen naar secretariaat@hhjo.nl.

1. De enige troost: Eigendom van Christus

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik *weet* wat het inhoudt om het eigendom van God te zijn en welke verplichtingen dit met zich meebrengt.

Hart – beseffen

Ik *beseff* dat ik God persoonlijk moet kennen als mijn enige troost, en mijn houvast in Jezus Christus moet hebben.

Handen – kunnen

Ik *kan* in troost en zekerheid leven, omdat God zorgt en regeert.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 103:6:

Zo hoog Zijn troon moog' boven d' aarde wezen,
Zo groot is ook voor allen, die Hem vrezen,
De gunst, waarmee Hij hen wil gadeslaan;
Zo ver het west verwijderd is van 't oosten,
Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.

Alternatieve binnenkomer

Kijk eens naar onderstaande situatie.

Ken jij de Cliniclowns? Wat voor werk doen zij?

Cliniclowns komen bij zieke kinderen en jongeren op bezoek om hen even te laten vergeten dat zij (ernstig) ziek zijn.

Wat gebeurt er als zij weer weg zijn?

Dan zijn de zieke kinderen misschien nog wel even blij met het bezoek, het heeft hen wel even afgeleid van hun ziekte. Dat is echter niet blijvend. Ze zijn nog steeds even ziek en zullen daar ook weer verdriet over krijgen. De troost was tijdelijk.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Kernbegrippen uit zondag 1¹

Laat de catechisanten steeds kiezen welke van de twee omschrijvingen het beste bij hen past / in welke zij zich herkennen. Dat kan door deze kaartjes te kopiëren en ieder voor zich te laten kiezen en daarna te bespreken.

U kunt ook de kaarten groot uitprinten en ze ophangen. Dan moeten de catechisanten echt stelling nemen. Bespreek daarna wat de begrippen betekenen in zondag 1.

Troost	Troost heeft te maken met "bijzondere" omstandigheden, bijvoorbeeld rouw en verdriet. In het "gewone" dagelijkse leven heb ik dit niet zo nodig.	Troost is mijn houvast, mijn grond onder mijn voeten, de basis van mijn bestaan voor God.
Eigendom	Eigendom, dat klinkt voor mij helemaal niet aantrekkelijk. Ik wil vrij zijn, niet iemands eigendom.	Eigendom van Jezus Christus betekent dat ik in de vrijheid ben gesteld. Ik behoor dan Christus toe, zoals een bruid haar bruidegom toebehoort.
Ellende	Kennen van mijn ellende? Ik zit meer met de vraag naar de zin van mijn leven dan met de vraag naar de vergeving van mijn schuld.	Mijn ellende is dat ik tekort schieten in liefde. Mijn liefde, mijn verlangen, is verkeerd gericht geraakt, niet langer op God maar op mezelf. En daarom ben ik 'ellendig' geraakt.

Optie 2 - Een lied van houvast²

Om te bespreken of samen te zingen.

(Naar zondag 1 - Melodie: Psalm 89)

1 Ik heb slechts één houvast in leven en in dood:
mijn trouwe Heiland die zijn kostbaar bloed vergoot,
heeft heel de prijs betaald voor al mijn schuld en zonden,
Hij heeft mij vrijgekocht, uit satans strik ontbonden;
ik heb de zeggenschap over mijzelf verloren,
met lichaam en met ziel mag ik Hem toebehoren.

2 Nu ik van Hem mag zijn, word ik door Hem bewaard:
zonder mijn Vader valt geen haar van mij ter aard
en wat mij overkomt, werkt aan mijn redding mede.
Zijn Geest doet mij met vreugd Hem dienen in dit heden
en Hij getuigt in mij, is mij tot pand gegeven:
Hij geeft mij heden reeds het eeuwig, zalig leven.

¹ N.a.v. <https://arnoldhuijgen.nl/2013/10/>

² Wegwijzer naar Christus. De Heidelbergse Catechismus berijmd en gezongen' dr. H. van 't Veld.

3 Het houvast dat Hij biedt, de troost van dit bestaan, de zekerheid waarmee ik straks tot Hem mag gaan, ligt voor mij in 't besef, drievoudig, nauw verbonden: hoe groot is mijn ellend', hoe vele zijn mijn zonden, maar ook hoe Hij verlost en vrijspraak mij wil geven en hoe ik Hem daarvoor kan danken heel mijn leven.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat betekent het om het eigendom van God te zijn?
2. Welke verplichting brengt het eigendom van God zijn met zich mee?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wanneer heb je de troost van Zondag 1?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe verandert het eigendom van Christus zijn je leven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

2 Kennis van de ellende: Schuldig tegenover God

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat volgens de Bijbel mijn ellende inhoudt.

Hart – beseffen

Ik beseff dat ik niet alleen zonde doe, maar dat ik totaal zondig ben en daarom straf verdiend heb.

Handen – kunnen

Ik kan in mijn gebed onder woorden brengen dat ik een zondaar ben, maar ook dat God genadig is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 32:3:

'k Bekend', o HEER, aan U oprecht mijn zonden;
'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden;
Maar ik beleed na ernstig overleg,
Mijn boze daân; Gij naamt die gunstig weg.
Dies zal tot U een ieder van de vromen,
In vindenstijd, met ootmoed smekend, komen;
Een zee van ramp moog' met haar golven slaan,
Hoe hoog zij ga, zij raakt hem zelfs niet aan.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Prikkelende stellingen

Gebruik één van de twee onderstaande stellingen als binnenkomer:

1. Ik durf mijn (onkerkelijke) vrienden gerust mee te nemen naar onze kerk, want ik sta achter de prediking van zonde en genade zoals die bij ons in de gemeente wordt verwoord.
2. Of: Een alternatieve stelling (pas wel op voor een negatieve sfeer, kijk dus wat de groep aankan): Ik durf mijn (onkerkelijke) vrienden echt niet mee te nemen naar onze kerk, want daar gaat het alleen maar over ellende, zonde en straf.

Optie 2 – Stellingen van Maarten Luther

Als binnenkomer kunnen er ook wat stellingen van Maarten Luther behandeld worden. Voorbeelden staan hieronder:

1. God is geen God van droefheid, maar een God van troost en blijdschap. Hij heeft geen behagen in onze nutteloze droefheid. Want de droefheid over de zonde is van korte duur en is tegelijk ook aangenaam door de belofte van genade en vergeving der zonden. Die andere droefheid is echter van de duivel en is zonder belofte; het is puur een bezorgdheid over onmogelijke dingen, die God alleen aangaan.
2. Wat iemand ook doet, de schuld bij God kun je nooit betalen. Wanhoop aan jezelf in dit opzicht is goed, maar niet zonder je tot Christus te wenden en je leert zo zeggen: "*U hebt het mijne – de zondeschuld - als het Uwe aangenomen en mij het Uwe - rechtvaardigheid – gegeven.*"

Verwerkingsvragen

Misschien is het mooi om bij vraag 4 een vieze, gebroken of vervormingsspiegel mee te nemen en catechisanten te laten beschrijven wat ze zien in verhouding met de werkelijkheid. Waren ze zich bewust van de vervorming voordat ze in de spiegel keken? Wat is nodig om weer het juiste beeld te vertonen? Oppoetsen helpt niet. Totale vernieuwing is nodig.

Alternatieve verwerkingsopdrachten

Optie 1 – Extra verwerkingsvragen

1. 'De zondeval is toch Adams schuld. Waarom moet ik daarvoor gestraft worden' is een gedachte die misschien weleens bij jou opkomt. Wat vindt je van die gedachte na deze catechisatieles?
2. Schuld belijden. Wat weerhoudt ons om te erkennen dat we totaal verdorven zijn? Waarom is het erkennen en belijden van die schuld van belang? (Kijk naar Bijbelse voorbeelden.) Betrek in je antwoord het gevaar van het afschuiven van de schuld op anderen, medemensen, de duivel - denk aan hoe Adam en Eva reageerden op Gods vragen (zie Genesis 3) en de geschiedenis van de verloren zoon (Lukas 15).
3. Lees Romeinen 5:12-21. Wat betekent het dat Adam en Christus tegenover elkaar staan? Wat betekent dit voor jouw leven?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is volgens de Bijbel jouw ellende?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat is het verschil tussen zonden *doen* en zondig *zijn*?
2. Wat verdien je met je zonden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kun je in je gebed wat je vanavond geleerd hebt een plaats geven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

3 De orde van het heil: uitverkiezing

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de uitverkiezing behandeld. De nadruk ligt hierbij op de uitverkiezing in positieve zin. Op de verwerping wordt in het 18+ deel ingegaan.

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat God het geloof in de uitverkorenen werkt en de anderen in hun ellende laat.

Hart – beseffen

Ik beseff dat de uitverkiezing voortvloeit uit Gods barmhartigheid, liefde en genade, die uit Hemzélf voortvloeit.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom de uitverkiezing een wonder en een zegen is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps 106:3

Geef dat mijn oog het goed' aanschouw',
't Welk Gij, uit onbezweken trouw,
Uw uitverkoor'nen toe wilt voegen;
Opdat ik U mijn rotssteen noem',
En delend in Uws volks genoegén,
Mij met Uw erfdeel blij beroem'.

Of Ps. 118:10:

Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheên.
Ik zal Uw naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
Door Uw ontelb're gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest.

Begrippen

Bij de uitleg kan het volgende voorbeeld van de uitverkiezing gebruikt worden: De uitverkiezing is als een kast vol met servies waar je mee wilt pronken. Er is niemand die het in zijn hoofd haalt om die kast voor een deur te zetten, zodat die deur geblokkeerd is. Nee, zo'n kast zet je op die plaats in de woonkamer waar er alle nadruk op valt. Zo is het ook met de uitverkiezing. Die is geen struikelblok, maar een pronkstuk vol vertroosting

1. Uitverkiezing als eerste

In dit gedeelte wordt stil gestaan bij twee vragen:

1. Waarom het over de uitverkiezing hebben?
2. Waarom als eerste?

2. Bijbels

De Bijbel spreekt veelvuldig over de uitverkiezing.

3. Tot zaligheid en tot eer van God

De uitverkiezing is tot zaligheid (en dus niet alleen tot een taak): tot zaligheid en tot eer van God (Efeze 1:6).

Als verdieping kan hierbij uitgelegd worden dat de zondeval God niet overrompeld heeft. God wist dat de zondeval zou komen. Nog voor de val had God in Zijn verkiezende liefde uit het gevallen menselijke geslacht mensen uitgekozen om de Zijne te worden.

4. Geen muur, maar poort

Bij de behandeling is het goed om te benadrukken dat de uitverkiezing geen muur is waar je op stukloopt, maar een poort. Sommigen zullen de uitverkiezing misschien als een muur ervaren. In de behandeling is het goed om dit punt op een pastorale manier aandacht te geven.

5. Het nut van bidden en preken

Juist omdat en alleen omdat de verkiezing er is, hebben preken, evangeliseren en bidden zin.

Alternatieve verwerkingsopdrachten

Optie 1 - Stille-borddiscussie

Schrijf op het bord: 'Uitverkiezing'. Laat de jongeren in stilte naar voren komen en op het bord schrijven welke gedachten er naar aanleiding van dit thema bij hen boven komen. De jongeren mogen op elkaar reageren door hun reactie bij een opmerking te schrijven.

Optie 2 - Elavatorpitch

Laat de jongeren in twee of drie-tallen een elavatorpitch voorbereiden (een presentatie van één minuut, waarin ze kort en krachtig de kern weergeven, met als doel anderen te overtuigen). Geef hiervoor 10 minuten de tijd.

1. Waarom heeft God mensen uitverkoren?
2. Waarom vinden veel mensen uitverkiezing lastig?
3. Leg de uitverkiezing uit aan de hand van de Bijbel.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Hoe komt het dat mensen gaan geloven?
2. Wat betekent het begrip 'uitverkiezing'?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat laat de uitverkiezing ons zien over Wie God is?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is de uitverkiezing een wonder?
2. Waarom is de uitverkiezing een zegen?
3. Waarom is de uitverkiezing geen muur, maar een poort?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

4 De orde van het heil: Roeping

Leerdoelen

Leerdoel hoofd – weten

Ik weet dat de Heere zondaren roept om tot Hem te komen.

Leerdoel hart – beseffen

Ik beseff dat de Heere door het Woord en door gebeurtenissen in mijn leven mij tot Hem roept.

Leerdoel handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom het werk van de Heilige Geest nodig is om Gods roepen te gehoorzamen.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 95:5:

Verhardt u niet; neemt Zijn genâ
Ootmoedig aan". "Laat Meriba,
Laat Massa u ten afschrik wezen,
Waar 'k door uw vaders ben verzocht,
Toen alles, wat Mijn almacht wrocht,
Hen niet bewoog, om Mij te vrezen.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wie roept de Heere om tot Hem te komen?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe roept de Heere *jou* om tot Hem te komen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom is het werk van de Heilige Geest nodig om Gods roepen te gehoorzamen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

Literatuur

Links

- Ds. C. den Boer, *Inwendige en uitwendige roeping*,
<http://dsdenboer.refoweb.nl/voordrachten/Uitwendige%20oen%20inwendige%20roeping.doc>

5 De orde van het heil: Wedergeboorte

Inleiding

In dit hoofdstuk gaat het over de wedergeboorte. De nadruk ligt hier op wedergeboorte in *engere* zin. De wedergeboorte in ruimere zin (de dagelijkse bekering en vernieuwing van ons leven) wordt in dit hoofdstuk buiten beschouwing gelaten.

Leerdoelen

Leerdoel hoofd – weten

Ik weet dat de wedergeboorte het werk van de Heilige Geest is, dat Hij in ons werkt zonder bijdrage van onze kant.

Leerdoel hart – beseffen

Ik beseef dat ik de wedergeboorte nodig heb om behouden te worden.

Leerdoel handen – kunnen

Ik kan bidden of de Heilige Geest de wedergeboorte ook in mijn hart werkt.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 51:5:

Verberg Uw oog van mijn bedreven kwaad,
Waardoor mijn ziel gevoelt de diepste wonden;
Delg, delg toch uit mijn schuld en al mijn zonden,
En spreek mij vrij van mijne gruweldaad.
Herschep mijn hart, en reinig Gij, o HEER,
Die vuile bron van al mijn wanbedrijven;
Vernieuw in mij een vasten geest, en leer
Mij aan Uw dienst oprecht verbonden blijven.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wie werkt de wedergeboorte?
2. Kan ik zelf iets bijdragen aan mijn wedergeboorte?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom heb je de wedergeboorte nodig om behouden te worden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat kan ik doen om de wedergeboorte te verkrijgen?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

6 De orde van het heil: Rechtvaardiging

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat de rechtvaardiging bestaat uit schenking en toerekening.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik alleen door het geloof in Christus rechtvaardig voor God ben.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen wat het begrip 'rechtvaardiging' betekent.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 56:6:

Gij hebt mijn ziel beveiligd voor den dood;
Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot';
Gij zijt voor mij een schild in allen nood;
Gij hebt mijn smart verdreven;
Uw dierb're gunst is m' altoos bijgebleven;
'k Zal, voor Gods oog, naar Zijn bevelen leven;
Zo word' door mij Zijn naam altoos verheven;
Zo word' Zijn lof vergroot.

Of Ps. 89:8:

Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht;
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht;
Wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen,
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen;
Want God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven,
En onze Koning is van Israels God gegeven.

Binnenkomer

De bron voor de binnenkomer is: <https://www.hln.be/de-krant/terreur-in-franse-supermarkt-agent-neemt-plaats-in-van-gijzelaar-ae8d6af2/>

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Handletteren

Handletter de woorden van Maarten Luther: 'Rechtvaardigmaking: Hiermee staat of valt de kerk – Maarten Luther'.

Optie 2 - Poster

Maak twee of drietallen. Je hebt nu de eerste vijf lessen gehad over de keten van het heil. Probeer voor ieder onderwerp een pictogram te bedenken en te tekenen. Teken de pictogrammen op een A4 vel naast elkaar. Vertel vervolgens bij iedere pictogram wat dat onderdeel betekent.

Begrippen

Het is goed om bij de uitleg ook de beleving van de rechtvaardiging aan de orde te stellen. De beleving van de rechtvaardiging is voor eenieder verschillend in de manier waarop dat ervaren wordt. Wat kenmerkend is: eigen zondigheid, geloof en vertrouwen in de Zaligmaker, alles van Hem verwachten, niets van onszelf. Om het de jongeren duidelijk te maken kunnen voorbeelden uit de Bijbel gebruikt worden:

1. Abraham
2. Rachab
3. Ruth
4. Samuël
5. Paulus
6. Timothéüs
7. Petrus
8. Johannes
9. Etc.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Welke twee onderdelen kent de rechtvaardiging?

Leerdoel hart – beseffen

1. Hoe krijg je de rechtvaardiging?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat betekent het begrip 'rechtvaardiging'?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

7 De orde van het heil: Heiliging

Leerdoelen

Leerdoel hoofd – weten

Ik weet dat heiliging een levenslange strijd tegen de zonde is.

Leerdoel hart – beseffen

Ik besef dat als de Heilige Geest in mij werkt, ik uit dankbaarheid heilig ga leven.

Leerdoel handen – kunnen

Ik kan de betekenis van 'heiliging' geven.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 19:4:

Des HEEREN wet nochtans
Verspreidt volmaakter glans,
Dewijl zij 't hart bekeert.
't Is Gods getuigenis,
Dat eeuwig zeker is,
En slechten wijsheid leert.
Wat Gods bevel ons zegt,
Vertoont ons 't heiligst recht,
En kan geen kwaad gedogen.
Zijn wil, die 't hart verheugt,
Eist zuiverheid en deugd,
Verlicht de duist're ogen.

Binnenkomer

Het voorbeeld wat in de binnenkomer gebruikt wordt, gaat mank op bepaalde punten. Immers, je solliciteert niet naar de zaligheid. Met dit in het achterhoofd is echter de vergelijking goed bruikbaar om de noodzaak van heiliging duidelijk te maken.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is heiliging?
2. Hoe lang duurt de strijd tegen de zonde?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waar kun je aan zien dat de Heilige Geest in je hart werkt?
2. Kun je heilig leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat is heiliging?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

8 De orde van het heil: Heerlijkmaking

Inleiding

Bij de voorbereiding van deze les kan goed gebruik gemaakt worden van artikel 37 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Lesdoelen

Leerdoel hoofd – weten

Ik weet dat na een leven van strijd voor Gods kinderen een eeuwige heerlijkheid wacht.

Leerdoel hart – beseffen

Ik beseft dat mijn leven een voorbereiding is op de eeuwigheid.

Leerdoel handen – kunnen

Ik kan uitleggen wat de komende heerlijkheid zo heerlijk maakt.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 73:12:

Wien heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog,
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit, in bitt're smart
Of bangen nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat wacht een kind van God na een leven van strijd?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wat is het doel van je leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat maakt de komende heerlijkheid zo heerlijk?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

9 Het geloof: De Drie-eenheid

Inleiding

Het nadenken over de Drie-eenheid mag leiden tot aanbidding van de grote God, Die wij niet kunnen begrijpen. Hij gaat ons verstand te boven. Het risico bestaat dat wij, als catecheet, samen met de catechisanten dit leerstuk ervaren als iets moeilijks. We benaderen het wellicht als een abstract onderwerp. Maar probeer in de bespreking iets van het grote, onbegrijpelijke en daarom juist wonderlijke en heerlijke van de drie-eenheid door te laten klinken. Verwerkingsvraag 5 wil hierbij helpen. Als voorbeeld of ter inspiratie kunt u een deel van de *Belijdenissen* van Augustinus voorlezen (boek 13, 6-11).

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest onderscheiden zijn, maar tegelijkertijd ook één God zijn.

Hart – beseffen

Ik beseff dat God Zich op deze manier in Zijn Woord geopenbaard heeft.

Handen – kunnen

Ik kan in mijn gebed God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest aanspreken.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Avondzang :7

O Vader, dat Uw liefd' ons blijk';
O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk;
O Geest, zend Uwen troost ons neer;
Drieëinig God, U zij al d' eer.

Of Ps. 33:1:

Zingt vrolijk, heft de stem naar boven,
Rechtvaardigen, verheft den HEER.
Het past oprechten, God te loven;
Zingt Zijnen groten naam ter eer.
Prijst Hem in uw psalmen,
Met de schoonste galmen;
Roept Zijn weldaan uit;
Laat de keel zich paren
Met den klank der snaren;
Looft Hem met de luit.

Binnenkomer

De binnenkomer kan ondersteund worden door het gebruik van een schrijfbord.

Maak op het bord drie kolommen, waarboven respectievelijk Vader, Zoon en Heilige Geest geschreven wordt.

Stel daarna de vraag:

Wat kun je bidden tot God de Vader. Vul alle antwoorden in deze kolom in.

Wat kun je bidden tot God de Zoon. Vul alle antwoorden in deze kolom in.

Wat kun je bidden tot God de Heilige Geest. Vul alle antwoorden in deze kolom in.

Als één van de kolommen minder gevuld is dan de andere kolommen, stel dan aan de catechisanten de vraag hoe dat komt. Hebben we misschien te weinig aandacht voor één van de Goddelijke Personen? Denk daarna met hen na over wat er verder tot die ene Persoon gebeden kan worden.

Schakel, indien mogelijk, één van de catechisanten in om de antwoorden op het bord te schrijven.

Alternatieve binnenkomer

Optie 1 – Verhaal

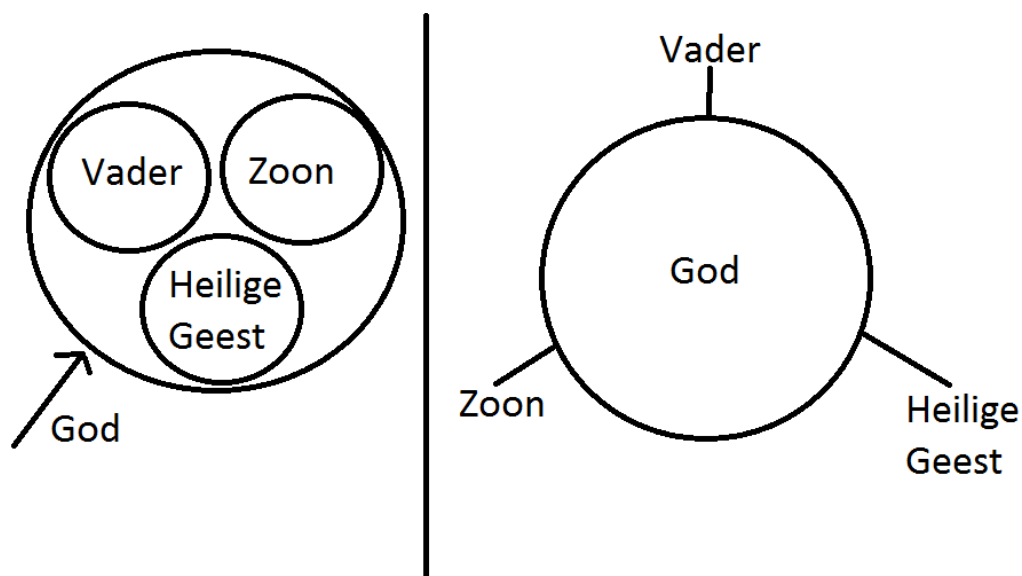
Vertel het volgende verhaal: *Een student kreeg de volgende vraag te beantwoorden: 'Hoe komen christenen ertoe over drie goddelijke personen te spreken, terwijl er toch maar één God is?' De jongeman begon een lang theologisch betoog op te zetten waarin hij uiteindelijk vastliep.*

Laat de catechisanten reageren: Hoe zou jij deze vraag beantwoorden?

De vraag die de student gesteld wordt, is een vraag uit de Heidelbergse Catechismus. Laat de jongeren de vraag opzoeken op blz. 57 van het boekje en vraag hen om in eigen woorden het antwoord van de Heidelbergse Catechismus te geven op deze vraag. Wij geloven in de Drie-eenheid omdat God zich zo bekend gemaakt (geopenbaard) heeft.

Optie 2 – Tekening

Laat jongeren zelf een schematische tekening maken van hoe de Vader, de Zoon en de Heilige Geest samen één zijn. Of deel de volgende afbeelding uit en vraag hen welke afbeelding de Drie-eenheid het meest juist afbeeld.

In alle tekeningen vallen we in één van de twee dwalingen: Of we *vermengen* de Goddelijke Personen, waarbij Vader, Zoon en Heilige Geest slechts een naam of verschijningsvorm is waaronder wij God kennen (modalisme, de rechterafbeelding). Of we *scheiden* de drie personen, waardoor God bestaat uit drie delen, die elk voor 1/3e God vormen (drie-godendom, linker afbeelding).

We geloven dat elk van de Goddelijke Personen 100% God is (dus niet 33,3%). En we geloven dat binnen de ene God drie Personen te onderscheiden zijn, die elk te kennen is en die elk hun werk doen.

Begrippen

Werkingen

Benadruk bij dit kopje dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest alle Drie werken. Maar dat ze in hun werk samenwerken.

Dit kan in vraagvorm gesteld worden aan de jongeren. Maak op het bord drie kolommen: Vader, Zoon en Heilige Geest. Stel de vraag: Wat doet God de Vader bij de Schepping. En God de Zoon? En God de Heilige Geest? Vul het in in de kolommen op het bord.

Stel vervolgens de vraag naar de herschepping (beking): Wat doet God de Vader? En de Zoon? En de Heilige Geest?

Laat op deze manier zien dat de drie de Goddelijke Personen onderscheiden van de andere Personen zijn, maar wel samenwerken.

Verwerkingsvragen

Bij verwerkingsvraag 3

Het is mogelijk om de groep in drieën te splitsen. Iedere groep afzonderlijk richt zich op Eén van de goddelijke Personen. Om het iets gemakkelijker te maken zou u het doopformulier kunnen kopiëren, zodat ze in het formulier kunnen strepen en dergelijke.

Alternatieve verwerkingsopdrachten

Optie 1 - Poster

Maak een poster waarin je duidelijk laat uitkomen dat God drie-enig is, maar ook welke taken de drie personen hebben in het Goddelijk wezen.

Optie 2 - Gedicht

Maak een gedicht van 8 regels met daarin de volgende opbouw:

- Twee regels over God de Vader
- Twee regels over God de Zoon
- Twee regels over God de Heilige Geest
- Twee regels over de verwondering van de Godheid
-

Optie 3 - Gesprek

Maak groepjes van twee of drie tallen, leg aan elkaar de werkingen van de drie Personen in het Goddelijk wezen uit. Schrijf je eventuele vragen waar jullie als groepje niet uitkomen op op een post-it.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat bedoelen we met de Drie-eenheid?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom geloof je in de Drie-eenheid?

Leerdoel handen – kunnen

1. Noem twee dingen die je in het gebed tegen God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest kunt zeggen of vragen.

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

10 Het geloof: God als Vader en Schepper

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat God de hemel en de aarde geschapen heeft en door Zijn voorzienigheid nog onderhoudt.

Hart – beseffen

Ik beseff dat alleen door het geloof in Christus ik Gods Vaderlijke zorg geniet

Handen – kunnen

Ik kan dingen in mijn leven noemen waarin ik Gods Vaderlijke zorg zie.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 33:7:

De grote Schepper aller dingen
Ziet, uit het ongenaakbaar licht,
Het gans gedrag der stervelingen;
Niets is bedekt voor Zijn gezicht.
Uit Zijn vaste woning,
Daar Hij heerst als Koning,
Daar Zijn lof, Zijn eer,
Klinkt door al de bogen,
Zien Zijn Godd'lijk' ogen
Op al 't mensdom neer.

Of Ps. 103:7:

Geen vader sloeg met groter mededogen
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Isrels HEER op ieder, die Hem vreest;
Hij weet, wat van Zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof, van jongs af, zijn geweest.

Begrippen

Gods voorzienigheid

Geef bij het bespreken van dit onderdeel aandacht aan de moeilijke vragen die Gods voorzienigheid op kunnen roepen. Denk aan de waarom-vragen die catechisanten kunnen hebben. Waarom moest mijn vader sterven? Waarom zijn mijn ouders gescheiden? Waarom kan ik niet zo goed leren als anderen? Waarom heb ik die ziekte, die anderen niet hebben? Ga hier pastoraal mee om. Wij begrijpen niet altijd waarom God de dingen doet, zoals Hij ze doet. Gods weg met ons doet soms pijn. Die pijn mag er zijn. Maar we hoeven die pijn niet alleen te dragen. Juist in de moeilijke momenten wil de Heere ons helpen en bijstaan. Laten we, als we Gods weg niet begrijpen, ermee naar Hem toe gaan, om onze vragen aan Hem te stellen, en Hem om steun en kracht te vragen om de weg te gaan die Hij ons wijst.

Waaromvragen kun je op twee manieren stellen:

Met een gebalde vuist: Heere, waarom? Dan roep je God tot verantwoording. Dat mag niet.

Met gevouwen handen: Heere, waarom? Dan leg je je pijn en verdriet bij de Heere neer. Dat mag.

Voor Bijbelse waaromvragen, zie de Psalmen:

- Psalm 2:1 Waarom woeden de heidenen, en bedenken de volken ijdelheid?
- Psalm 10:1 O HEERE! waarom staat Gij van verre? waarom verbergt Gij U in tijden van benauwdheid?
- Psalm 10:13-14 Waarom lastert de goddeloze God? zegt in zijn hart: Gij zult het niet zoeken? Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme, Gij zijt geweest een Helper van den wees.
- Psalm 42:10 Ik zal zeggen tot God: Mijn Steenrots! waarom vergeet Gij mij? Waarom ga ik in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?
- Etc

Verwerkingsvragen

Verwerkingsvraag 3

Kan God écht alles? God kan alles wat Hij wil. Dat betekent niet dat Hij alles doet wat Hij kán doen.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Post-it

Geef iedere jongere twee post-its. Stel de volgende twee vragen:

1. Wie wil God als Vader zijn?
2. Waarom is het moeilijk om lijden te accepteren?

Laat de jongeren vervolgens hun antwoorden voor in op het bord plakken.

Vat vervolgens hun antwoorden kort samen en ga in op punten die de jongeren moeilijk vinden of wat meer aandacht vraagt.

Optie 2 – Extra vragen en stellingen

1. Discuseer over de stelling: God de Vader weet wat zijn kinderen nodig hebben!
2. Reageer eens op de volgende uitspraken: 'Waar was God op 11 september 2001?' 'Waar was God in Auschwitz?' 'Waar is God in Noord-Korea?'

Verdieping

De kans is groot dat jongeren komen met hun vragen over het lijden in de wereld en wat Gods rol daarin is. Begrijpelijke vragen, die niet met te gemakkelijke antwoorden afgedaan mogen worden. Het is echter goed om te beginnen bij het begin, namelijk dat God de Schepper is van hemel en aarde. Laat de verwondering doorklinken. Hoe heeft de Heere het alles bedoeld. Wat is het alles wonderlijk gemaakt. Neem de catechisanten eventueel mee naar buiten om de sterrenlucht te bekijken of een boom te bestuderen.

Wanneer het gaat over Gods voorzienigheid, zijn er tal van voorbeelden te vinden van christenen die in moeilijke omstandigheden toch op God bleven vertrouwen. Te denken valt aan Guido de Brès, die zijn moeder een brief schreef, vlak voor zijn sterven. We kunnen denken aan Corrie ten Boom, die in de oorlog zeer zware omstandigheden heeft meegemaakt. Ook kunnen we denken aan Bonhoeffer. Onbekender ter illustratie het volgende verhaal: "Gavin Reidstone, de bisschop van Maidstone, vertelde eens over een jongen in zijn gemeente die zijn rug had gebroken bij een val van de trap. Dat was gebeurd toen hij nog maar één jaar oud was. Sindsdien was het ziekenhuis in, ziekenhuis uit. Toen Gavin hem tijdens een kerkdienst een keer interviewde, maakte de jongen de opmerking: 'God is eerlijk.' Gavin onderbrak hem en vroeg: 'Hoe oud ben je?' 'Zeventien,' antwoordde de jongen. 'Hoeveel jaar heb je in het ziekenhuis doorgebracht?' 'Dertien jaar in totaal.' Waarop Gavin vroeg: 'En dat vind je eerlijk?' De jongen antwoordde: 'God heeft de hele eeuwigheid nog om het goed te maken.'"

Maak bij de bespreking van Zondag 10 gebruik van het beeld van de hand. In de antwoorden 27 en 28 komen de handen op drie manieren aan de orde: 1) Als Gods almachtige en alomtegenwoordige kracht; 2) niets gebeurt buiten Zijn wil om; 3) niet het noodlot regeert, maar God zorgt.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wie heeft de hemel en de aarde geschapen?
2. Wat betekent Gods voorzienigheid?
3. Wat betekent het dat God de aarde onderhoudt?

Leerdoel hart – beseffen

1. Wanneer ontvang ik de Vaderlijke zorg van God?

Leerdoel handen – kunnen

1. Noem een voorbeeld uit je leven waarin je de Vaderlijke zorg van God ziet?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

11 Het geloof: Christus en de christen

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet wat de namen Jezus en Christus betekenen.

Hart – beseffen

Ik beseef dat ik Christus moet kennen om zalig te worden.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom ik Jezus Christus nodig heb of wat ik in Jezus ontvangen heb.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 45:1:

Mijn hart, vervuld met heilbespiegelingen,
Zal 't schoonste lied van enen Koning zingen;
Terwijl de Geest mijn gladde tonge drijft;
Is z' als de pen van een, die vaardig schrijft.
Beminlijk Vorst, uw schoonheid hoog te loven,
Gaat al het schoon der mensen ver te boven;
Genâ is op uw lippen uitgestort,
Dies G' eeuwiglijk van God gezegend wordt.

Of de Lofzang van Simeon:1:

Zo laat Gij, HEER, Uw knecht,
Naar 't woord, hem toegezegd,
Thans henengaan in vrede;
Nu hij Uw zaligheid,
Zo lang door hem verbeid,
Gezien heeft op zijn bede.

Alternatieve binnenkomer

Lees het 'Wachtwoord der hervormers' voor van ds. R. Murray MacCheyne:

Eens was ik een vreemdeling voor God en mijn hart;
Ik gevoelde geen schuld en ik kende geen smart.
Ik vroeg niet: „Mijn ziele door ziet gij uw lot?
Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?”

Al sprak daar een stem uit de Heilige Blaân,
Van 't Lam, met de zonden der wereld belaân.
Ik zocht bij de Kruispaal geen veilige wijk;
'k Stond blind, en van verre, in mij zelve zo rijk.

Ik deed als Jeruzalems dochters weleer;
Ik weende om de pijn van mijn lijdende Heer,
En dacht er niet aan, dat ik zelf door mijn schuld,
Zijn kroon had gevlochten, Zijn beker gevuld.

Maar toen mij Gods Geest al mijn schuld had ontdekt,
Toen werd in mijn ziele de vreze gewekt,
Toen voelde ik wat eisen Godsheiligheid deed;
Daar werd al mijn deugd een wegwerpelijk kleed!

Toen vluchtte ik tot Jezus! Hij heeft mij gered;
Hij heeft mij verlost van het vonnis der Wet;
Mijn heil en mijn vrede en mijn leven werd Hij;
Ik boog me, en geloofde, en mijn God sprak mij vrij.

Nu ken ik die waarheid, zo diep als gewis,
Dat Christus alleen mijn gerechtigheid is.
Nu tart ik de dood, nu verwin ik het graf,
Nu neemt mij geen Satan de zegekroon af!

Nu reis ik getroost onder het heiligend kruis,
Naar het erfgoed daar Boven, in het Vaderlijk Huis,
Mijn Jezus geleidt mij door de aardse woestijn,
„Gestorven voor mij!" zal mijn zwanenzang zijn!

Stel de catechisanten de volgende vragen:

1. Wanneer reis je volgens dit gedicht veilig naar het Vaderlijk Huis?
2. Wanneer reis jij veilig naar het Vaderlijk huis?
3. Reis je nu veilig naar het Vaderlijk Huis?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Presentatie

Maak in tweetallen een presentatie waarin je uitleg geeft over het werk van Christus als Profeet, Priester en Koning en de betekenis hiervan in het leven van jou als christen.

Optie 2 - Post-it

Geef iedere catechisant drie post-its. Laat hen op iedere post-it een antwoord schrijven op één van de drie vragen. Deel het bord in drie vlakken (Profeet, Priester, Koning) en laat hen daarna hun post-it op het bord plakken.

1. Wat doet een priester?
2. Wat doet een profeet?
3. Wat doet een koning?

Geef vervolgens nog drie post-its aan iedere catechisant. Laat ze antwoorden op de volgende vragen, en hun antwoord plakken in het juiste vak op het bord

1. Wat doet de Heere Jezus als priester?
2. Wat doet de Heere Jezus als profeet?
3. Wat doet de Heere Jezus als koning?

Verdieping

1. Gesprek over citaten

Er zijn verschillende mogelijkheden om verder op de stof in te gaan. U kunt met de catechisanten nadenken over de volgende citaten: 'Zodra wij geloven, vervalt onmiddellijk elke verplichting tot straf, en wordt een volle en onherroepelijke vergeving verzegeld.' (John Flavel) of: 'Och had ik papier zo breed als de hemel en aarde, en inkt gelijk de zee, en al de rivieren en fonteynen van de aarde, en dat ik machtig was te schrijven, de liefde, de waardij, de voortreffelijkheid, de zoetheit en bekoorlijke lof van onze waardigste en schoonste Beminde, en dat u het dan kon lezen en verstaan! O, mijn zeer geliefden in de Heere, ik wilde dat ik mijn stem kon veranderen en dat ik een tong had, gestemd door de hand van mijn Heere; dat ik de kunst verstond te spreken van Christus, opdat ik u mocht afschilderen de waardij, de hoogheid, grootheid en voortreffelijkheid van die schoonste en vermaarde Bruidegom!' (Samuël Rutherford).

2. Nadenken over de leer van de Rooms Katholieke Kerk en de leer van de remonstranten.

In de les is omwille van de hoeveelheid stof minder aandacht besteed aan 'degenen die hun zaligheid (deels) elders zoeken. U kunt met de catechisanten stilstaan bij de Rooms Katholieke Kerk, die in haar grondslag niet veranderd is ten opzichte van de tijd van de Heidelbergse Catechismus. Het is niet overbodig dat de jongeren dit beseffen. Ook kunt u denken aan de remonstranten, die een bijdrage van de menselijke wil bij de zaligheid voegen. Of bijvoorbeeld aan allerlei mensen die 'hun zaligheid' zoeken in de dingen die van voorbijgaande aard zijn. Dit kan heel concreet gemaakt worden.

3. Nederlandse Geloofsbelijdenis

Wat u ook concreet kunt maken is het beeld van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Het 'merk- en veldteken van Koning Christus' roept een beeld in gedachten van een oorlog. Het is dan ook een slagveld in het leven van Gods kind, omdat de duivel blijft dingen naar totale heerschappij. Dit kan uitgewerkt worden met beelden uit 'De Heilige Oorlog' van John Bunyan, of voorbeelden uit het dagelijkse leven.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat betekent de naam Jezus?
2. Wat betekent Christus?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom moeten wij Christus kennen?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom heb je de Heere Jezus nodig?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

12 Het geloof: Eniggeboren Zoon en aangenomen kinderen

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet het verschil tussen Jezus als Gods eniggeboren Zoon en de oprecht gelovigen als Zijn aangenomen kinderen.

Hart – beseffen

Ik beseff dat Christus, als eeuwige Zoon van God, als Middelaar noodzakelijk is om tot kind aangenomen te worden.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom de Heere Jezus mens moest worden.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 89:12:

"Gij," zal hij zeggen, "zijt mijn Vader en mijn God,
De rotssteen van mijn heil". "k Zal hem ook stellen tot
Een eerstgeboren zoon, door al zijn broeders t' eren;
Als koning zal hij zelf de koningen regeren;
Mijn goedertierenheid zijn rijkstroon eeuwig stijven,
En Mijn gemaakt verbond met hem bestendig blijven."

Of Ps. 102:16:

Uwer knechten trouwe zonen
Zullen altoos bij U wonen;
Ja, bevestigd in hun staat,
Voor Uw aanschijn, met hun zaad,
Uwen naam ter ere leven;
Zij, van smart en smaad ontheven,
Blijven aan Uw dienst geheiligd,
Daar Uw goedheid hen beveiligt.

Alternatieve binnenkomer

Zoek via de website van SDOK of Open Doors naar een verhaal of fragment waarin het gaat over christenen die worden vervolgd. Lees het verhaal voor of het fragment. Waarom worden christenen vervolgd?

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Stille-bord discussie

Schrijf in het midden van het bord: Kern van het christelijk geloof. Laat de catechisanten in stilte naar voren komen, laat hen vervolgens opschrijven wat de kern van het christelijk geloof is. De catechisanten kunnen eventueel op elkaar reageren door hun reactie met een pijl bij de opmerking van de ander -waarop ze willen reageren- te zetten.

Optie 2 - Handletteren

Bedenk een samenvatting van maximaal 10 woorden van deze les.

Schrijf vervolgens deze samenvatting door middel van handletteren op het A4-papier.

Optie 3 – Extra verwerkingsvragen

1. Hoe blijkt in jouw leven dat Jezus de Kurios is? Lees ook Mattheüs 7:21.

Verdieping

1. Evolutietheorie en het christelijk geloof

Er zijn verschillende mogelijkheden om verder op de stof in te gaan. U kunt één van de vijf verwerkingsvragen wat meer aandacht geven. Verder, in deze tijd is het van belang dat catechisanten toegerust worden in actuele vragen over de verhouding tussen de evolutietheorie en het christelijk geloof. U kunt samen met de catechisanten het citaat van de hervormde ds. G. Boer bespreken: 'Wie Adam laat verdampen in de nevelen van de oergeschiedenis, heeft de Heilige Schrift naar haar zelfgetuigenis tegen zich. Ja, die heeft de Heilige Geest die van deze Schriften de auteur is tegen zich, die heeft God tegen zich. En dat heeft zich gewroken en zal zich verder wreken. Want wie Adam verliest die verliest Christus. Wie de eerste mens afschrijft, die schrijft de tweede Mens af. Wie Adam tot een legendarische figuur maakt die verliest de Christus der Schriften.' (Uit: Ik ben de Alpha, bijbellezingen over Genesis 1).

2. Belijdenisgeschriften

Ook is het mogelijk om aan de hand van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius wat concreter in te gaan op de leer van de twee naturen van Christus. Het is van belang dat de catechisanten beseffen dat aan deze leer de zaligheid van Gods Kerk verbonden is.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat is het verschil tussen Jezus als Kind van God en christenen als aangenomen kinderen van God?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom hebben we de Heere Jezus nodig om kind van God te worden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom moest de Heere Jezus mens worden?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

13 Het geloof: Christus' lijden

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat Christus met Zijn lijden ons lichaam en onze ziel kan en wil verlossen.

Hart – beseffen

Ik beseef dat Christus mens moest worden, om zondige mensen van hun schuld en straf te verlossen.

Handen – kunnen

Ik kan bidden om vergeving en verlossing van de zonden door het werk van Christus.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 65:2:

Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad'ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.

Of Ps. 6:2:

Vergeef mij al mijn zon - den,
Die Uwe hoogheid schonden;
Ik ben verzwakt, o HEER!
Genees mij, red mijn leven;
Gij ziet mijn beend'ren beven;
Zo slaat Uw hand mij neer.

Alternatieve binnenkomeer

Optie 1 – Stelling

Jezus zegt in Johannes 13:16: 'Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, noch een gezant meerder, dan die hem gezonden heeft.' Schrijf naar aanleiding van deze woorden de volgende stelling op het bord: 'Het is een goed teken als een christen verdrukt wordt'. Laat de catechisanten hierop reageren.

Begrippen

Gods toorn

Dit onderwerp vraagt meer uitleg. Hoe kan het dat Jezus' offer genoeg is voor de gehele wereld en er ondertussen toch mensen verloren gaan? Voor het beantwoorden van deze vragen kan er ook gebruik gemaakt worden van de Dordtse Leerregels hoofdstuk 2.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Elfje maken

Maak een elfje waarin je uitdrukking geeft aan de betekenis van het lijden van Christus voor jou persoonlijk.

Woord

Woord – woord

Woord – woord – woord

Woord – woord – woord – woord

Woord

Optie 2 - Handletteren

Wat betekent het lijden en sterven van Christus voor jou? Probeer dit in 5-10 woorden te zeggen. Schrijf vervolgens deze boodschap creatief op een A4-papier op.

Optie 3 - Zingen

Het is een mooie verwerking om een aantal verzen van het lied 'Vaste rots van mijn behoud' of 'Het wachtwoord der hervormers' samen te leren.

Verdieping

Verdiepingsvragen

Er zijn verschillende mogelijkheden om verder op de stof in te gaan. U kunt één van de vijf verwerkingsvragen wat meer aandacht geven.

The Passion

Verder is het goed dat de catechisanten een gefundeerd antwoord hebben op films als 'The Passion', waarin het lijden van Christus verfilmd wordt.

Lijden van een christen

Aan de hand van Filippenzen 2 kunt u wat concreter ingaan op het lijden van een christen, met oog op de vervolgte kerk of op voorbeelden die dichterbij ons staan.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat hebben wij aan het lijden van Christus?
2. Verlost Christus' lijden alleen onze ziel, of ook ons lichaam?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom moest Christus mens worden?

Leerdoel handen – kunnen

1. Hoe kun je in je gebed de vergeving van de zonden een plaats geven?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

14 Het geloof: Dood en opstanding

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat Christus Zich vanwege onze zonden tot in de dood heeft vernederd.

Hart – beseffen

Ik beseef dat onze dood een afsterving van de zonden en een doorgang tot het eeuwige leven betekent.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen waarom de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens nodig is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 52:7:

Mijn God, U zal ik eeuwig loven,
Omdat Gij 't hebt gedaan;
'k Verwacht Uw trouwe hulp van boven;
Uw waarheid zal bestaan;
Uw naam is voor 't oprecht gemoed
Van al Uw gunstvolk goed.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Tekening

Er wordt weleens gesproken over 'het hart van het christelijk geloof'.

Teken een hart en schrijf of teken in dat hart wat volgens jou hoort bij het christelijk geloof.

Optie 2 - Elevatorpitch

Maak een elevatorpitch (een korte presentatie van 1 minuut waarin je iemand probeert te overtuigen) waarin je met je groepje van 3 of 4 personen in één minuut tijd de volgende punten bespreekt:

1. Waarom moest Jezus sterven?
2. Waarom moest Jezus opstaan uit de dood?
3. Wat betekent dit voor een christen?
4. Wat betekent dit voor jou?

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Waarom moest Christus sterven?

Leerdoel hart – beseffen

1. Waarom moeten wij mensen sterven?
2. Wat betekent afsterving van de zonde?
3. Wat betekent doorgang tot het eeuwige leven?

Leerdoel handen – kunnen

1. Waarom moet de oude mens sterven?
2. Waarom moet de nieuwe mens opstaan?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

15 Het geloof: Het Hoofd van de Kerk

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat Christus naar Zijn twee naturen in de hemel is.

Hart – beseffen

Ik beseef dat het drieërlei nut van de hemelvaart van Christus voor mij tot troost is.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen wat het betekent dat Christus het Hoofd van Zijn Kerk is.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 47:3:

God vaart, voor het oog,
Met gejuich omhoog;
't Schel bazuïngeluid
Galmt Gods glorie uit.
Heft den lofzang aan,
Zingt Zijn wonderdaân,
Zingt de schoonste stof,
Zingt des Konings lof
Met een zuiv'ren galm,
Met een blijden psalm;
Hij, de Vorst der aard',
Is die hulde waard.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 - Stille bord discussie

Schrijf de stelling: 'Ik merk er niets van dat Jezus in de hemel Koning is!' op het bord.

Laat de catechisanten in stilte naar voren komen en hun reactie naar aanleiding van deze stelling opschrijven.

De catechisanten mogen op elkaar reageren.

Vat tot slot de reacties van de catechisanten samen en leg uit waarom het soms kan *lijken* alsof je niets merkt van het koningschap van Jezus terwijl Hij dat wel is.

Ook in Hebr. 2:8-9 komt deze spanning naar voren: De Heere Jezus *is* Koning maar wij zien nog niet altijd dat alle dingen aan Hem onderworpen zijn.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Welke twee naturen heeft de Heere Jezus?
2. Met welk van deze twee naturen is Hij nu in de hemel?

Leerdoel hart – beseffen

1. Welke troost geeft de hemelvaart van de Heere Jezus? Noem drie dingen.

Leerdoel handen – kunnen

1. Wat betekent het dat Christus het hoofd van Zijn Kerk is?
2. Hoe kun je zien dat Christus het hoofd van Zijn Kerk is?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.

16 Het geloof: Het definitieve oordeel

Leerdoelen

Hoofd – weten

Ik weet dat het oordeel met de wederkomst van Christus onomkeerbaar en definitief is.

Hart – beseffen

Ik beseef dat het geloofsartikel van de wederkomst een grote troost in zich heeft.

Handen – kunnen

Ik kan uitleggen hoe ik mijn eigen leven zie in het licht van de wederkomst van Christus.

Zingen

Als Psalm kan gezongen worden Ps. 130:2:

Zo Gij in 't recht wilt treden,
O HEER, en gadeslaan
Onz' ongerechtigheden,
Ach, wie zal dan bestaan?
Maar neen, daar is vergeving
Altijd bij U geweest;
Dies wordt Gij, HEER, met beving,
Recht kinderlijk gevreesd.

Of Ps. 1:1, 3:

Welzalig hij, die in der bozen raad
Niet wandelt, noch op 't pad der zondaars staat,
Noch nederzit, daar zulken samenrotten,
Die roekeloos met God en godsdienst spotten;
Maar 's HEEREN wet blijmoedig dag en nacht
Herdenkt, bepeinst, en ijverig betracht.

Gans anders is 't met hem, die 't kwaad bemint;
Hij is als kaf, dat wegstuift voor den wind;
Geen zondaar zal 't gewis verderf ontkomen,
Als in 't gericht door God wordt wraak genomen;
Hij, die van deugd en godsvrucht is ontaard,
Zal niet bestaan, waar 't vrome volk vergaart.

Alternatieve verwerkingsopdracht

Optie 1 – Een elfje

Maak een elfje waarin je de troost van de wederkomst van Christus beschrijft.

Woord

Woord – woord

Woord – woord – woord

Woord – woord – woord – woord

Woord

Optie 2 - Gesprek

Maak groepjes van 3 of 4 personen. Geef de jongeren de opdracht om na te denken over de eeuwigheid. Welk beeld heb jij van de hemel? Welke beeld heb jij van de hel? Laat de jongeren vervolgens hun gedachten opschrijven op papier. Vraag tot slot per groepje wat ze hebben opgeschreven en vul aan waar nodig is.

Afsluiting

Het is goed om aan het eind van de catechisatieles terug te komen op de doelen. Deze kun je checken door open vragen te stellen. Hieronder enkele voorbeelden:

Leerdoel hoofd – weten

1. Wat wil het zeggen dat het oordeel bij de wederkomst van de Heere Jezus definitief is?
2. Wat betekent dat, als je de Heere mag kennen?
3. Wat betekent dat, als je de Heere dan niet kent?

Leerdoel hart – beseffen

1. Welke troost geeft het geloof in de wederkomst?

Leerdoel handen – kunnen

1. Welke twee wegen zijn er om je leven in het licht van de eeuwigheid te zien?
2. Hoe zie jij jouw leven in het licht van de eeuwigheid?

Deze afsluiting kan in een leergesprek met de hele groep worden gedaan. Ook kun je kiezen voor een eerste bespreking in groepjes. Het is goed om de catechisanten de antwoorden zelf op te laten schrijven. Daarmee maak je de doelen ook voor hen inzichtelijk.